

Adres / Address

Bedrijvenpark De Brand
Het Sterrenbeeld 35
5215 MK 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 629 19 11

Contact / Contact

Drs. Brigitte Hoppenbrouwers
Leiding Kunstlocatie Würth
T +31 (0)73 629 15 52
E-mail: brigitte.hoppenbrouwers@wurth.nl
Internet: www.wurth.nl/kunstlocatie

Routebeschrijving / Route description

Openbaar vervoer/Public transport:
Buslijn/Bus 156:
Halte/Stop Het Sterrenbeeld (maandag t/m vrijdag/
Monday - Friday) 5 min.
Halte/Stop Dungense Brug (zondag/sunday)
18 min.
Eigen vervoer:
Vanaf de A2 neemt u afslag 21 (Helmond/Veghel).
Daarna richting 7000-8000 (Bedrijvenpark De Brand).
Parkeren is gratis.
Own transport:
From the A2 take exit 21 (Helmond/Veghel).
Go to 7000-8000 (Business park De Brand).
Free parking.

Alle activiteiten van Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch zijn projecten van Würth Nederland B.V.

HORST ANTES

WORKS OF ART FROM THE WÜRTH COLLECTION

25 MARCH 2024 - 9 MARCH 2025

De tentoonstelling loopt van
25-03-2024 t/m 09-03-2025
The exhibition runs from
25-03-2024 / 09-03-2025

Geopend maandag t/m vrijdag
en zondag van 11.00-17.00 uur.
Zaterdag gesloten. De entree is gratis.
Monday - Friday 11.00 a.m. - 17.00 p.m. Sunday
11.00 a.m. - 17.00 p.m.
Closed on Saturday. Entry free of charge.
Voor afwijkende openingstijden kijk op
www.wurth.nl/kunstlocatie
For different opening hours check our
website www.wurth.nl/kunstlocatie

Voorzijde/Cover

Horst Antes
Figur mit ocker Hut, Kastan und Blume
(1966/1967)
Aquatec op canvas / Aquatec on canvas
106 x 87 cm
Verzameling Würth [inv. 7811]
© Pictoright Amsterdam 2024

Horst Antes was born in Heppenheim, Germany, in 1936 and was famous from an early age for his *Kopffüßler*, an artistic figure characterised by a disproportionately large head, with legs and feet. Antes created this image in the early 1960s and it was to become an iconic figure that inspired him immensely throughout the years and generated countless variations: depicted as solitary or in groups, in diverse formats and materials, in his paintings, graphic and sculptural works that he made from 1963 on, for example, and to be seen in such locations as the permanent installation on the forecourt of the head office of Würth Nederland bv. (*Figur 1000* (1987), Würth Collection inv. 18755, 18756, 18757).

As a student of HAP Grieshaber, Antes studied at the Staatliche Akademie der Bildenden Künste in Karlsruhe from 1957 to 1959, developing his own figurative world of images and from an early age, he rebelled against the conventions of the past; *art informel* dominated the European art world in the years between World War II and 1960. That was a form of abstract art that draws from expressionist ways of representation, and from which Antes disengaged himself. Antes was groundbreaking in post-war Europe, one of the first artists to go looking for new, playful options in figurative painting. The image he had created enabled him to explore the complexity of the human experience, the alienation and isolation experienced by individuals in modern society. Antes' work and his pioneering role still contribute today to the established and valued position of the artist in the international arts world.

From 1959 on, he won a variety of arts awards and took part in a number of biennials and *documenta* exhibitions in Kassel. From the mid-1960s till 2000, he was professor of visual arts, painting, in Karlsruhe and Berlin. His work has been acquired for both private and museum collections all over the world.

Antes' versatile image was derived from a great fascination with early religions, magic, rituals and ethnographic objects, which he also collected. One example of that is the *katsina* doll, made from poplar wood, decorated with feathers and painted colourfully by the Hopi Tribe in the north east of Arizona (US). From around 1970, this involvement with mythical and religious worlds led Antes to a visual language that often contained signs and symbols. Antes takes segments from the cosmology of the Hopi Tribe, who believe in an

Figur 1000, 1987
staal / steel
220 x 66 x 0,5 cm
bodemplaat / base plate
90 x 70 cm
Verzameling Würth

DTPRW-SINAO/24

eternal cycle of creation and destruction, for his own work, such as the horned water snake and ladders, vital to reaching the underground ritual rooms, kivas. The symbols and signs are an integral part of the visual depiction in his paintings and sculptures. (*Lebensalter* (1976/1977), Würth Collection inv. 6362).

He also took segments from such sources as the Christian iconography and many of his figures are depicted in an attitude of worship or prayer, or with stigmata on the hands. They form an eclectic whole of the iconographic images the artist discovered. (*Figur im preußisch-blauen Kleid mit Kuana-Vogel* (1972), Würth Collection inv. 2299).

Antes regarded his collector's activities as 'a school of seeing'; it's an element of his artistic work. His collection also contains historic schoolbooks, toy robots and milk cans. Those objects are not directly reflected in his own work, but the associations with the human form were inspiring. Fundamental, 'primitive', archaic forms play an important role in this, a role he continued into his work and which reflects Antes' aversion to the academic rigidity of traditional art.

Figur Maya V, 1961
Eitempera op canvas / Egg tempera on canvas
140 x 124 cm
Verzameling Würth [inv. 14499]

Kniende Figur und Kopf im Haus des Navaho, 1986
Aquatec, zaagsel op multiplex / Aquatec, sawdust on plywood
160 x 199 cm
Verzameling Würth [inv. 1118]

The figures with gestures from his early phase were followed by 'head' artworks, *en profil* (from the side) instead of *en face* (from the front) as they otherwise were in classical compositions. In Antes' eyes, these 'head' artworks represent the 'container' in which a person stores their experiences and individual memories. (*Großer gelber Kopf* (1981/1982), Würth Collection, inv. 9278).

"Im Kopf kann alles passieren, aber der Kopf schützt auch den Menschen. Es gibt offene bewohnbare Köpfe. Der ganze Mensch ist im Kopf enthalten. Und es gibt den leeren Kopf, der alles aufnehmen kann und wieder alles abgibt. Es handelt sich um das Leben mit meinem Kopf."

Horst Antes

At the beginning of the 1980s, Antes radically changed his visual language. He was shocked by the barbaric and 'mindless' act of the Falkland War in 1982-1983. Antes was no longer able to paint his figures and they were depicted as silhouettes. He created them from gold leaf, positioned in plexiglass containers. That was how his seemingly ceremonial votives, reminiscent of the spiritual imagery of the Hopi Tribe, came into being.

In his paintings and graphic work too, his universally well-known image appeared only as a silhouette, mostly in a hermetically minimalistic architectural context such as the artwork from 1986, *Kniende Figur und Kopf im Haus des Navaho* [Würth Collection, inv. 1118]. The figure as a silhouette was often depicted en profil with which he made simplified houses. A prototype house as block-shaped figure. After all, nothing is more important to the people of our civilisation than the house. It offers protection. These architectural homes are closely linked to human existence and refer to the human habitat itself, in which, among other things, people are born, grow up and die.

While bright colours dominated in his early work, such as in *Figur Maya V* from 1961 [Würth Collection, inv. 14499], these seem to have

disappeared at first glance in the grey and black-ground works of art. However, the recessed black and grey tones reveal a hidden colour palette of red, brown, ochre or powder blue reflections.

Some compositions are radically simplified. The block-shaped houses and the figures have a fixed position in the whole image, either alone or in an indefinable relationship to each other, an immobile position in an almost alien ambiance, such as in *Fünf Häuser* [Würth Collection, inv. 5845]. There is little surrounding space for the figures within the spatial frames defined. That applies to both his two-dimensional work and his sculptures. Narrative figurations were superseded by geometric blocks of colour as in his *Häuser* and *Zeitraum* works, painted from the 1980s on.

The absorbing gloom and oneness of the *Häuser* images appear to be the antithesis of the votives in gold leaf, all light and with their protective casing, but both evidence Antes' continuing quest for the essence of human existence.

The central subject in Antes' art is 'the figure': people, their objects, houses, places of worship - it is the meaningful link that interconnects everything. The figure continues to play a role, even in versions in which it is absent. Because, as Antes says, "The house is the figure." People are always present in his works of art and are a theme that recurs like a common thread through his oeuvre.

The Würth Collection contains 95 artworks by Horst Antes, which cover all the major phases in the artist's productive period. They represent one of the defining aspects of the Würth Collection and reflect Reinhold Würth's decades of great admiration for the artist.

Großer gelber Kopf, 1981/1982
Assemblage van Aquatec, potlood en hout op multiplex / Assembly of Aquatec, pencil and wood on plywood
182 x 188 x 9 cm
Verzameling Würth [inv. 9278]

HORST ANTES

KUNSTWERKEN UIT DE VERZAMELING WÜRTH

25 MAART 2024 T/M 9 MAART 2025

HORST ANTES

KUNSTWERKEN UIT DE VERZAMELING WÜRTH

25 MAART 2024 T/M 9 MAART 2025

Horst Antes werd in 1936 in Heppenheim, Duitsland, geboren en was al op jonge leeftijd befaamd om zijn ‘*Kopffüßler*’, ‘koppoter’. Dit kunstfiguur kenmerkt zich door een onevenredig groot hoofd, met benen en voeten. Het beeldmotief werd door Antes aan het begin van de jaren zestig gecreëerd en zou een iconisch figuur worden dat hem door de jaren heen mateloos inspireerde en aanzette tot talloze variaties: afgebeeld in groepen of afzonderlijk, in verscheidene formaten en materialen, in onder andere zijn schilderijen, grafiek en beeldhouwwerken die hij vanaf 1963 vervaardigde en onder andere te zien zijn in de permanente opstelling op het voorplein van het hoofdkantoor van Würth Nederland B.V. (*Figur 1000* (1987), Verzameling Würth, inv. 18755, 18756, 18757).

Als student van HAP Grieshaber studeerde Antes van 1957 tot 1959 aan de Staatliche Akademie der Bildenden Künste Karlsruhe, waar hij zijn eigen figuratieve beeldenwereld ontwikkelde en zich al vroeg afzette tegen de conventies van het verleden; de informele kunst, *art informel*, domineerde de Europese kunstwereld in de jaren na de Tweede Wereldoorlog tot 1960. Een vorm van abstracte kunst die putte uit expressionistische manieren van weergeven, waar Antes zich van losmaakte.

In het naoorlogse Europa was Antes een baanbreker, één van de eerste kunstenaars die op zoek ging naar nieuwe, speelse mogelijkheden van de figuratieve schilderkunst. Het gecreëerde beeldmotief stelde hem in staat om de complexiteit van de menselijke ervaring, de vervreemding en isolatie die individuen ervaren in de moderne samenleving, te verkennen. Het werk van Antes en zijn baanbrekende rol dragen tot op de dag van vandaag bij aan de gevestigde en gewaardeerde positie van de kunstenaar in de internationale kunstwereld.

Vanaf 1959 won hij verschillende kunstprijzen en nam hij deel aan verschillende biënnales en *documenta*-tentoonstellingen in Kassel.

Van midden jaren zestig tot 2000 bekleedde hij het hoogleraarschap voor schilderkunst in Karlsruhe en Berlijn. Zijn werk is opgenomen in privéverzamelingen en museumcollecties over de hele wereld.

Antes ontleende zijn veelzijdige beeldmotief aan een grote fascinatie voor vroege religies, magie, rituelen en volkenkundige objecten, die hij ook verzamelde. Een voorbeeld hiervan is de *katsina*-pop, gemaakt uit populierenhout, versierd met veren en kleurrijk beschilderd door de Hopi-indianen in het noordoosten van Arizona (VS). Deze betrokkenheid bij de mythische en religieuze werelden heeft Antes vanaf ca. 1970 geleid naar een beeldtaal die vaak tekens en symbolen bevat. Antes neemt segmenten uit de kosmologie van de Hopi-indianen, die geloven in een eeuwige cyclus van schepping en vernietiging, voor zijn eigen werk. Zoals de gehoornde waterslang en ladders, die onmisbaar zijn om in de ondergrondse rituele kamers, *kivas*, te komen. De symbolen en tekens zijn een integraal onderdeel van de visuele beeltenis in zijn schilderijen en sculpturen. (*Lebensalter* (1976/1977), Verzameling Würth, inv. 6362).

Daarnaast nam hij onder andere ook segmenten uit de christelijke iconografie en zijn veel van zijn figuren afgebeeld in een houding van aanbidding, gebed of met stigmata aan de handen. Ze vormen een eclectisch geheel van iconografische beeldvondsten van de kunstenaar. (*Figur im preußischblauen Kleid mit Kuana-Vogel* (1972), Verzameling Würth, inv. 2299).

Antes beschouwt zijn verzamelactiviteit als ‘een school van het zien’, dit is een onderdeel van zijn artistieke werk. Ook historische schoolboeken, speelgoedrobots en melkbussen vormen een onderdeel van zijn verzameling. Deze objecten vinden geen directe reflectie in zijn eigen werk, maar de associaties met de menselijke vorm gaven inspiratie. Hierbij speelden fundamentele, ‘primitieve’, archaische vormen een belangrijke rol die hij doorvoerde in zijn werk en die Antes afkeer van de academische starheid van traditionele kunst weerspiegelen.

De figuren met gebaren uit zijn vroege fase werden opgevolgd door ‘hoofd’-kunstwerken, weergegeven *en profil* (van de zijkant) in plaats van *en face* (van voren), zoals in klassieke composities. In de ogen van Antes vertegenwoordigen deze ‘hoofd’-kunstwerken het ‘vat’ waarin een persoon zijn of haar ervaringen en individuele herinneringen opslaat. (*Großer gelber Kopf* (1981/1982), Verzameling Würth, inv. 9278).

“Im Kopf kann alles passieren, aber der Kopf schützt auch den Menschen. Es gibt offene bewohnbare Köpfe. Der ganze Mensch ist im Kopf enthalten. Und es gibt den leeren Kopf, der alles aufnehmen kann und wieder alles abgibt. Es handelt sich um das Leben mit meinem Kopf.”

Horst Antes

Lebensalter, 1976/1977
Aquatec, houtskool op canvas / Aquatec, charcoal on canvas
180 x 450 cm
Verzameling Würth [inv. 6362]

Figur im preußischblauen Kleid mit Kuana-Vogel, 1972
Aquatec op canvas / Aquatec on canvas
130 x 100 cm
Verzameling Würth [inv. 2299]

Aan het begin van de jaren tachtig wijzigde Antes zijn beeldtaal radicaal. Hij was geschokt door de barbaarse en ‘hoofdloze’ onbezonnen daad van de Falklandoorlog in 1982-1983. Antes kon zijn figuren niet meer schilderen en zij werden weergegeven als silhouetten. Deze vervaardigde hij uit bladgoud, gepositioneerd in plexiglazen behuizingen. Zo ontstonden zijn ogenschijnlijk ceremoniële votieven, die doen denken aan de spirituele verbeelding van de Hopi-indianen.

Ook in zijn schilderijen en grafisch werk verscheen zijn alom bekende beeldmotief alleen nog als silhouet. Meestal in een hermetisch minimalistisch architectonische context zoals het kunstwerk uit 1986 *Kniende Figur und Kopf im Haus des Navaho* [Verzameling Würth, inv. 1118]. Het figuur als een silhouet, werd vaak met zijaanzicht afgebeeld waarbij hij vereenvoudigde huizen maakte. Een prototype huis als blokvormig figuur. Niets staat immers zo dichtbij de mensen van onze beschaving als het huis. Ze biedt bescherming. Deze architecturale woningen zijn nauw verbonden met het menselijk bestaan en verwijzen naar de menselijke habitat zelf, waarin mensen onder andere worden geboren, opgroeien en sterven.

Terwijl felle kleuren in zijn vroege werk domineerden zoals in *Figur Maya V* uit 1961 [Verzameling Würth, inv. 14499] lijken deze in de

Fünf Häuser, 2001
Vijf originele litho's gelamineerd op canvas/
Five original lithographs laminated on canvas
106 x 310 cm
Verzameling Würth [inv. 5845]

grijze en zwartgegronde kunstwerken op het eerste gezicht uitgedoofd. Echter onthullen de verzonken zwarte en grijs tinten een verborgen kleurenpalet van rode, bruine, oker of poederblauwe reflecties.

Sommige composities zijn sterk vereenvoudigd. De blokvormige huizen, de figuren, nemen een vaste positie in op het beeldoppervlak; alleen of in een onnoembare relatie tot elkaar, een onbeweeglijke positie in een bijna vreemde sfeer zoals het werk *Fünf Häuser* [Verzameling Würth, inv. 5845].

Binnen omlijnende ruimtelijke kaders is er weinig omliggende ruimte voor de figuren. Dit geldt zowel voor zijn tweedimensionaal werk als voor zijn sculpturen. Verhalende figuraties werden verdrongen door geometrische kleurvlakken zoals in zijn *Häuser-* en *Zeitraum-*schilderijen die hij vanaf de jaren tachtig vervaardigde.

De absorberende duisternis en eenheid van de *Häuser*-beeltenissen lijken tegenpolen van de votieven in bladgoud, licht en met hun beschermende behuizing, maar in beide zette Antes zijn zoektocht voort naar de essentie van het menselijk bestaan.

Het centrale onderwerp in de kunst van Antes is ‘het figuur’: mensen, hun objecten, huizen, gebedshuizen, het is de betekenisvolle schakel die alles met elkaar verbindt. Het figuur blijft een rol spelen, zelfs in uitvoeringen waarin hij helemaal niet voorkomt. Want ‘het huis’, zegt Antes, ‘is het figuur’. De mens is altijd aanwezig in de kunstwerken van Antes en is het thema dat als een rode draad door zijn werk loopt.

De Verzameling Würth bevat 95 kunstwerken van Horst Antes, die alle belangrijke fasen in de werkzame periode van de kunstenaar beslaan. Deze werken representeren een van de bepalende aspecten

van de Verzameling Würth en weerspiegelen de grote bewondering van Reinhold Würth voor de kunstenaar decennialang.

De Verzameling Würth

De Verzameling Würth is ontstaan in de 60-er jaren op initiatief van prof. dr. h.c. mult. Reinhold Würth en concentreert zich op kunst vanaf de late middeleeuwen tot en met heden. Met ruim 20.000 kunstwerken (schilderijen, beeldhouwwerken en grafiek) behoort de verzameling tot één van de belangrijkste bedrijfsverzamelingen in Europa. De werken worden tentoongesteld in eigen musea en kunstdependencies, die vrij toegankelijk zijn voor het brede publiek. De 15 musea en kunstlocaties zijn gevestigd in de volgende landen: Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Denemarken, Noorwegen, Italië, Spanje, Frankrijk en Nederland. Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch opende in 2002 haar deuren in het destijds nieuwe bedrijfspand van Würth Nederland B.V.

Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch

Rondleiding*

Bij elke tentoonstelling is het mogelijk een rondleiding te boeken. Aan elke rondleiding kunnen maximaal 15 personen deelnemen. De rondleiding duurt 45 minuten. Voor actuele prijzen raadpleeg de website. Op aanvraag is ons auditorium beschikbaar; hier kunnen groepen met een maximale grootte van 80 personen terecht. Uitbreiden tot circa 150 personen is in overleg mogelijk. Zowel de rondleiding als het auditorium dienen minimaal 14 werkdagen van tevoren te worden gereserveerd.

Onderwijs*

In het verlengde van elke tentoonstelling wordt een educatief programma ontwikkeld voor het basis- en speciaal onderwijs. Dit programma bestaat uit een rondleiding en een creatieve workshop en duurt 1 uur. De begeleiding is professioneel geschoold met ervaring in het onderwijs. Hierdoor zijn wij tevens in staat om het programma aan te passen aan de verschillende leeftijden en niveaus of om een totaal op maat gemaakt programma te ontwikkelen. Tevens worden er rondleidingen gegeven aan middelbare scholieren. Alle activiteiten voor het onderwijs biedt Kunstlocatie Würth 's-Hertogenbosch gratis aan.

*Voor actuele informatie, raadpleeg de website www.wurth.nl/kunstlocatie Prijswijzigingen onder voorbehoud.